

Door de rode zee

Thema: De woestijnreis
Exodus 13: 17-22; Exodus 14

a. De wolk- en vuurkolom (Ex. 13: 17-22)

UITLEG VAN DE TEKST

Na de toespraak van Mozes wordt de beschrijving van de woestijnreis voortgezet. De HEERE heeft Zijn belofte vervuld (Ex. 3:b20) gesproken tot Mozes 'Want Ik zal Mijn hand uitstrekken, en Egypte slaan met al Mijn wonderen, die Ik in het midden van hetzelfde doen zal; daarna zal hij ulieden laten vertrekken.' De Farao hééft het volk laten gaan. De tekst benadrukt dat de Israëlieten onder de rechtstreekse leiding van God gaan en Hij leidt hen niet op de kortste weg, want dat is de weg van de Filistijnen. Wie een klein beetje kennis van het reizen van toen heeft, die zou verwachten dat het volk deze kortste weg zou gaan, maar ... op die weg zou het volk veel Egyptische garnizoenssteden tegenkomen. De Egyptenaren hadden deze route versterkt, zo stelden ze de handelsroute veilig. Maar dan zou er zomaar een oorlog kunnen ontstaan en misschien het volk afschrikken, zodat ze besluiten terug te keren naar Egypte. De HEERE leidt hen in de richting van de woestijn. De reis verloopt ordelijk. Hierbij kunnen we denken aan de orde die er is bij het uittrekken van een leger. In de stoet wordt het gemummificeerde lichaam van Jozef meegenomen. Het was zijn wens niet in Egypte begraven te worden, maar in het beloofde land. Zo gaat het volk op weg naar de woestijn om aan te komen bij de Schelfzee. Eerst trekken ze richting Etham. Daar slaan ze hun kamp op. Het volk gaat niet alleen. De HEERE maakt Zijn aanwezigheid zichtbaar door een wolkkolom die het volk overdag voorgaat en de vuurkolom die het volk in de

nacht leidt. De wolkkolom werpt zijn schaduw over het volk zodat ze beschermd worden voor de hitte van de zonnestralen. De vuurkolom beschermt tegen de kou van de nacht en wijst hen 's nachts de weg. Deze vuur- en wolkkolom zijn een openbaring van de levende God en vormen een preludium op de latere openbaring van de HEERE op de berg Sinaï.

TER OVERWEGING

- 1 Gewezen kan worden op de functie van de beenderen van Jozef. Al de tijd dat de Israëlieten werden verdrukt, stond Jozefs kist te wachten op de uittocht. De plaats waar Jozefs gemummificeerde lichaam stond (een soort mausoleum) vormde een zichtbare belofte van Gods trouw. Ook al zal het volk daar niet op hebben gelet, het teken blijft daarmee precies hetzelfde. Ook al letten wij vaak heel weinig op de tekenen van de tijd, de bewijzen van Gods plan met deze wereld houden hun waarde. Het is dus belangrijk dat wij, ondanks alles wat er gebeurt, leren letten op de tekenen die Gods ons geeft. Heel het wereldgebeuren gaat volgens Zijn plan. Hij gaat door al zien wij daar niets van.
- 2 In de wolk- en vuurkolom geeft de Heere een tastbaar bewijs van Zijn tegenwoordigheid. Zo leidt de Heere Zijn volk in deze tijd door Zijn Geest. Ook al is de Geest voor onze ogen verborgen, Hij leidt de Zijnen even zeker als die wolkkolom en vuurkolom het volk door de woestijn hebben geleid.

GELOOFSLEER

De beenderen van Jozef gaan mee naar het beloofde land. Het was de wens van Jozef. Hij heeft hier-

mee zijn geloof in de beloften van God onder woorden gebracht en ik wijs hiervoor naar de Hebr. 11: 22 en 13-16

‘Door het geloof heeft Jozef, stervende, gemeld van den uitgang der kinderen Israëls, en heeft bevel gegeven van zijn gebeente.’

Voor hem en alle andere geloofshelden geldt: ‘Deze allen zijn in het geloof gestorven, de beloften niet verkregen hebbende, maar hebben dezelve van verre gezien, en geloofd, en omhelsd, en hebben beleden, dat zij gasten en vreemdelingen op de aarde waren. Want die zulke dingen zeggen, betonen klaarlijk, dat zij een vaderland zoeken. En indien zij aan dat vaderland gedacht hadden, van hetwelk zij uitgegaan waren, zij zouden tijd gehad hebben, om weder te keren. Maar nu zijn zij begeerig naar een beter, dat is, naar het hemelse. Daarom schaamt Zich God hunner niet, om hun God genaamd te worden; want Hij had hun een stad bereid.’

God was tegenwoordig en dat zag het volk in de vuur- en wolkkolom. Wij zien dat ook in de sacramenten zoals de Heilige Doop en het Heilig Avondmaal (vgl. Nederlandse Geloofsbelijdenis, art. 33): ‘Wij geloven dat onze goede God, acht hebbende op onze grovigheid en zwakheid, ons heeft verordend de sacramenten, om aan ons Zijn beloften te verzegelen, en om panden te zijn der goedwilligheid en genade Gods te onswaarts, en ook om ons geloof te voeden en te onderhouden; dewelke Hij gevoegd heeft bij het woord des Evangelies, om te beter aan onze uiterlijke zinnen voor te stellen, zowel hetgeen Hij ons te verstaan geeft door Zijn Woord, als hetgeen Hij inwendig doet in onze harten, bondig en vast makende in ons de zaligheid, die Hij ons mededeelt. Want het zijn zichtbare waartekenen en zegelen van een inwendige en onzienlijke zaak, door middel waarvan God in ons werkt door de kracht des Heiligen Geestes. Zo zijn dan de tekenen niet ijdel, noch ledig, om ons te bedriegen; want Jezus Christus is hun waarheid, zonder Wien zij niet met al zijn zouden. Voorts zijn wij tevreden met het getal der sacramenten, die Christus, onze Meester, ons heeft verordend, welke niet meer dan twee zijn; te weten het sacrament des Doops, en des Heiligen Avondmaals van Jezus Christus.’

b. De doortocht door de Rode zee (Ex. 14)

UITLEG VAN DE TEKST

Als de Israëlieten in Etham zijn aangekomen, openbaart de HEERE zich aan Mozes en spreekt hem

aan. Mozes moet aan het volk doorgeven dat zij hun tocht in de richting van de woestijn niet mogen voortzetten. Zij moeten nu in noordwestelijke richting gaan, zodat de zee voor hen komt te liggen. Hun kamp moeten ze opslaan voor Pi Hachiroth. Deze plaats ligt tussen Migdol (letterlijk: vesting) en de zee. God bereidt het volk voor op de beproeving van hun geloof. Farao trekt intussen zijn conclusies uit het rondtrekken van het volk. Ze zijn, zo denkt hij, het spoor bijster. Ondanks dat wat er gebeurde, heeft hij er spijt van dat hij het volk liet gaan. Het zal langzamerhand tot hem door zijn gedrongen wat de gevolgen zijn van het vertrek van de Israëlieten. Hij maakt dan ook plannen om het volk terug te halen. Hieruit blijkt de verharding van zijn hart. Farao neemt zijn beste soldaten mee: zeshonderd van zijn beste ruiters (Hebr. bahur, dat is: uitgelezen, het is afgeleid van uitkiezen). Zijn strijdwagens laat hij inspannen. Het beste leger neemt het op tegen een groep onbewapende mensen die nog in feeststemming zijn vanwege hun verlossing uit het diensthuis van Farao. Het is niet zo vreemd dat de Israëlieten niet weten waar zij het zoeken moeten als de werkelijkheid tot hen doordringt. Het Egyptische leger rukt op en er lijken geen vluchtwegen meer te zijn. In deze hulpeloze situatie wil God Zich de Machtige betonen aan de Farao en zijn hele legermacht (andere vertaalmogelijkheid is: zijn kracht, of zijn macht). Maar Egypte zal de grote kracht van Israëls God opnieuw leren kennen.

Het volk Israël roept de HEERE aan. Was het daar maar bij gebleven. Ze kunnen niet nalaten Mozes de situatie waar ze in zitten te verwijten. Ze zeggen dat zij liever in Egypte gestorven waren, dan dat ze in de woestijn moeten sterven. Dit wordt door de tekst onderstreept door de dubbele ontkenning waarmee de Israëlieten de zin inluiden. Ze hebben er dus spijt van dat ze Egypte hebben verlaten. Mozes echter is onverschrokken. Hij roept het volk op ook niet verschrikt te zijn. God zal voor hen strijden, dat betekent dat de Egyptenaren ten onder zullen gaan. Ze zullen hen nooit meer zien. Daarom is het bevel van de HEERE dat ze verder moeten trekken. Dat is een ogenschijnlijk onmogelijke opdracht. Verder trekken betekent uiteindelijk dat ze nog verder in de val lopen. De Rode Zee ligt voor hen, de bergen naast hen, Farao met zijn leger achter hen. God echter opent een weg waar geen weg is.

Bij de Rode Zee aangekomen heft Mozes zijn staf op en steekt zijn hand uit over de zee. De uitgestrekte arm van Mozes staat model voor de verlossing van God (Ex. 6: 5; Deut. 4: 34, 5: 15, 11: 2). Daarop splijt de zee zich, zodat er diep in de bedding een pad ontstaat. De Israëlieten kunnen

droogvoets over de zeebodem lopen. God redt de Israëlieten uit de hand van Farao en zijn mannen. In dit gedeelte zien we helder en duidelijk dat God handelt. Heel nadrukkelijk doet Hij dat hier als de Engel van God. Dat is dezelfde figuur als de Engel des HEEREN. Deze Engel is eerder opgetreden als de bode van God, Die namens Hem Zijn boodschap aan Mozes doorgeeft (Ex. 3: 2). Je zou denken dat deze Engel voorop gaat, Hij gaat echter naar achteren. Waarschijnlijk bevindt deze Engel Zich in de wolkkolom. In elk geval verplaatsen de wolkkolom en de Engel des HEEREN zich zo, dat ze tussen de Israëlieten en de Egyptenaren in komen te staan. Hij neemt stelling tussen het volk en de Egyptenaren. Er gebeurt op dat moment iets merkwaardigs: aan Egyptische kant zijn wolken en duisternis waardoor de Israëlieten en de Egyptenaren niet tot elkaar kunnen naderen. Aan de kant van de Israëlieten is het licht. Na deze eerste daad van verlossing verricht de HEERE opnieuw een wonder. Op het moment dat Mozes zijn hand uitstrekt worden de wateren gekliefd door een sterke oostenwind. Door het pad, dat tussen de muren van water is ontstaan, af te lopen, bevrijdt de HEERE hen uit de hand van de vijanden. Als de Farao doorkrijgt wat er gebeurt, waarschijnlijk nadat de wolk is weggetrokken, gaat hij met zijn soldaten ook het pad in de Rode Zee op. Farao let niet op dat in wat er gebeurt God Zijn macht laat zien. God echter ziet hem en zijn leger wel en Hij verschrikt hen. Op dat moment slaat de verwarring toe. De wagens worden gestuit in hun vaart. Nu zien ze dat God tegen hen strijdt. Nu wordt waar wat God tegen hen heeft gezegd, dat ze weten zullen dat God de HEERE is. Intussen krijgt Mozes opnieuw de opdracht zijn hand uit te strekken over het water. Op dat gebaar laat God het water terugstromen. Gods straf treft Farao en zijn leger. Er is geen ontkomen aan, ze komen om in het midden van de zee. De Israëlieten zien het en ze geloven in de HEERE. Tegelijk ook erkennen ze Mozes als een knecht van de HEERE. God heeft Mozes gebruikt, opdat zij worden gered.

TER OVERWEGING

Deze geschiedenis biedt ons een groot aantal leerpunten. We zullen een keus moeten maken:

- 1 We kunnen ons afvragen waarom de Heere de Israëlieten op weg naar de Rode Zee stuurt. In elk geval gaat het daarom dat de Egyptenaren en de Israëlieten beiden zullen erkennen Wie de Heere is. Hij is de almachtige God Die opkomt voor Zijn eigen volk. Tegelijk moeten we niet over het hoofd zien dat het in deze geschiedenis vooral ook gaat om de eer van God. Israël moet God leren eren in Wie Hij is en in wat Hij doet.
- 2 In deze geschiedenis zien we hoe er een zondebok gezocht wordt voor de problemen die op-

doemen. We zullen voorbeelden kunnen aanwijzen vanuit de geschiedenis. Hier is Mozes degene die de schuld krijgt van de situatie waarin men terecht komt. Door een zondebok te kiezen, kan men zichzelf vrijpleiten. Het is aangrijpend hoe wantrouwend de Israëlieten zijn. Ze geven er op deze manier blijk van de Heere niet te vertrouwen op Zijn woord. Gaat het bij ons niet vaak precies zo? Dan zijn we behept met wantrouwen alsof God niet helpen wil.

- 3 Het is opvallend hoe standvastig Mozes is. Toen de Heere hem riep, verschool hij zich achter van alles en nog wat. Mozes zocht de ene uitvlucht na de andere. Hij was geen man wel ter tale en zijn mond was zwaar. Hier wordt bewezen dat de Heere met zijn mond is en hem leert wat hij spreken zal.
- 4 Bij oudere kinderen kan gewezen worden op de hand van God in de geschiedenis. Farao dacht de wereldgeschiedenis te beheersen. Als de Heere ingrijpt, is het met zijn macht gedaan. Voor alle grote wereldrijken geldt: opgaan, blinken en verzinken. Het rijk van God en van Zijn Christus zal blijven bestaan. Gods macht is niet te stuiten. Eens zal ieder mens dat moeten erkennen. Dan is het dus zaak dat hier en nu al te doen.
- 5 Vanuit deze geschiedenis kan een lijn getrokken worden naar het sacrament van de Heilige Doop. Het gebed voordat de doop wordt bediend noemt de doortocht door de Rode Zee een teken van de doop. Zie de Geloofsleer hieronder.

GELOOFSLEER

In de Nederlandse Geloofsbelijdenis (art. 34 over de Heilige Doop) en het gebed in het doopformulier wordt gewezen naar de Rode Zee:

VAN DEN HEILIGEN DOOP

Wij geloven en belijden dat Jezus Christus, Die het einde der wet is, door Zijn vergoten bloed een einde gemaakt heeft aan alle andere bloedstortingen die men zou kunnen of willen doen tot verzoening en voldoening der zonden; en dat Hij, afgedaan hebbende de besnijdenis, die met bloed geschiedde, in de plaats daarvan heeft verordend het sacrament des Doops, door hetwelk wij in de Kerke Gods ontvangen en van alle andere volken en vreemde religies afgezonderd worden, om geheel-lijk Hem toegeëigend te zijn, Zijn merk en veldteken dragende; en het dient ons tot een getuigenis dat Hij in eeuwigheid onze God zijn zal, ons zijnde een genadig Vader. Zo heeft Hij dan bevolen te dopen al degenen die de Zijnen zijn, in den Naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes, alleen met rein water; ons daarmede te verstaan gevende dat, gelijk het water de vuiligheid des lichaams afwast, wanneer wij daarmede begoten worden, hetwelk op het lichaam desgenen die den

Doop ontvangt gezien wordt, en hem besprengt, alzo het bloed van Christus hetzelfde van binnen in de ziel doet, door den Heiligen Geest, haar besprengende en zuiverende van haar zonden, en ons wederbarende uit kinderen des toorns tot kinderen Gods. Niet dat zulks door het uiterlijke water geschiedt, maar door de besprenging des dierbaren bloeds des Zoons Gods, Die onze Rode Zee is, door Welke wij moeten doorgaan, om te ontgaan de tirannie van Farao, welke is de duivel, en in te gaan in het geestelijke land Kanaän. Alzo geven ons de dienaars van hun zijde het sacrament, en hetgeen dat zichtbaar is; maar onze Heere geeft hetgeen door het sacrament beduid wordt, te weten de gaven en onzienlijke genaden, wassende, zuiverende en reinigende onze zielen van alle vuiligheden en ongerechtigheden, en onze harten vernieuwende en die vervullende met alle vertroosting, ons gevende een ware verzekerdheid Zijner Vaderlijke goedheid, ons den nieuwen mens aandoende, en den ouden uittrekkende met al zijn werken. Hierom geloven wij, dat, zo wiens voorneemen is in het eeuwige leven te komen, die moet maar ééns gedoopt worden met den enigen Doop, zonder dien immermeer te herhalen; want wij kunnen ook niet tweemaal geboren worden. Doch deze Doop is niet alleen nut zolang het water op ons is en wij het water ontvangen, maar ook al den tijd onzes levens. Hierom verwerpen wij de dwaling der wederdopers, die niet tevreden zijn met een enig doopsel, dat zij eens ontvangen hebben, en daarenboven verdoemen den doop der kinderkens der gelovigen; dewelke wij geloven dat men behoort te dopen en met het merkteken des verbonds te verzegelen, gelijk de kinderkens in Israël besneden werden, op dezelfde beloften die onzen kinderen gedaan zijn. En voorwaar, Christus heeft Zijn bloed niet minder vergoten om de kinderkens

der gelovigen te wassen, dan Hij gedaan heeft om de volwassenen. En daarom behoren zij het teken te ontvangen en het sacrament van hetgeen dat Christus voor hen gedaan heeft; gelijk de Heere in de wet beval hun mede te delen het sacrament des lijdens en stervens van Christus, kort nadat zij geboren waren, offerende voor hen een lammeken, hetwelk was een sacrament van Jezus Christus. Daarenboven, hetgeen de besnijdenis deed aan het Joodse volk, hetzelfde doet de Doop aan onze kinderen; welke de oorzaak is waarom de heilige Paulus den Doop noemt de besnijdenis van Christus.

GEBED VOOR DE DOOP

'O almachtige, eeuwige God; Gij Die naar Uw streng oordeel de ongelovige en onboetvaardige wereld met den zondvloed gestraft hebt, en den gelovigen Noach zijn acht zielen uit Uw grote barmhartigheid behouden en bewaard; Gij Die den verstokten Farao met al zijn volk in de Rode Zee verdrongen hebt, en Uw volk Israël droogvoets daardoor geleid, door hetwelk de Doop beduid werd; wij bidden U, bij Uw grondeloze barmhartigheid, dat Gij dit kind genadiglijk wilt aanzien, en door Uw Heiligen Geest Uw Zoon Jezus Christus inlijven; opdat het met Hem in Zijn dood begraven worde, en met Hem moge opstaan in een nieuw leven; opdat het zijn kruis, Hem dagelijks navolgende, vrolijk dragen moge, Hem aanhangende met waarachtig geloof, vaste hoop en vurige liefde; opdat het dit leven (hetwelk toch niet anders is dan een gestadige dood) om Uwentwil getroost verlate, en ten laats-ten dage voor den rechterstoel van Christus, Uw Zoon, zonder verschrikken moge verschijnen, door Hem, onzen Heere Jezus Christus, Uw Zoon, Die met U en den Heiligen Geest, één enig God, leeft en regeert in eeuwigheid. Amen.'